

Na izmaku 2015. godine, tokom decembra u Elektroprivredi Srbije su premašena dva rekorda u proizvodnji struje iz lignita. Termoelektrane su najpre za Svetog Nikolu (19. decembra) proizvele 93,27 miliona kilovat časova (kWh) električne energije, što je bila najveća proizvodnja iz uglja u ovoj državi – ikada. Potom je u termoblokovima EPS-a 25. decembra oboren i ovaj dnevni rekord u proizvodnji električne energije iz uglja, Termoelektrane u Obrenovcu i Kostolcu proizvele su 93,28 miliona kWh, premašivši dnevni proizvodni plan za devet odsto.

„To slikovito objašnjava značaj termokapaciteta za energetsku bezbednost Srbije, jer su rekordi postignuti čak 25 godina po puštanju u pogon zadnjeg bloka. To smo uradili sa postrojenjima koj su, iu proseku, stara više od 200.000 sati,“ ne krijući ponos kaže Dragan Jovanović, izvršni direktor za proizvodnju električne energije u Javnom preduzeću Elektroprivreda Srbije i ističe da je proizvodnja iz uglja kod nas još dominantna, da nadoknađuje manjak iz hidro sektora, posebno u ovim periodima kada je proizvodnja u hidroelektranama prepolovljena u odnosu na instalisanu snagu i mogućnosti, zbog niskog vodostaja na Drini i Dunavu.

Da je snabdevanje građana i privrede električnom energijom ovih dana pouzdano i stabilno i pored suše i znatno manjih dotoka vode na turbine hidroelektrana, jepo Jovanovićevim rečima ne samo lepa vest već i dokaz da su naša postrojenja još uvek vitalna i da mogu da rade punim kapacitetima.

EPS, inače, dve trećine struje proizvodi iz uglja a jednu trećunu iz vodnih potencijala. „Analiza te proizvodnje pokazuje da deo ovih naših termoblokova radi sada sa većom snagom od one koju su imali po završetku izgradnje. Na primer, Blok 6 u TE Nikola Tesla A, čija je instalisana snaga po završetku gradnje bila 308,5 MW je na Svetog Nikolu radio snagom od 332 MW. To je moguće jer su sve revitalizacije koje je EPS radio u termosektoru i svi retrofiti (modernizacije) dali svoje rezultate. Na ovom bloku mi sada imamo 25 MW nove snage. To je rađeno i na drugim termokapacitetima i to je najveći benefit jer, iz te nove snage se „vuku“ veće proizvodnje električne energije i najveći profiti za kompaniju,“ pojašnjava Jovanović činjenicu da termoblokovima EPS-a sada dominantno nose dnevnu i mesečnu proizvodnju uz skroman rad hidropotencijala.

Podsećajući na to da EPS sada ima malo problema sa snabdevanja termoblokova ugljem, jer u Rudarskom basenu Kolubara još se nisu 100 odsto oporavili od posledica poplava iz 2014. godine Jovanović ne krije da se sada u Termoelektranama Nikola Tesla A i B u Obrenovcu troši i ugalj sa deponija. I pored toga EPS ostvaruje rekordnu proizvodnju.

Tokom 2015. godine EPS je proizveo 35,6 milijardi kWh električne energije, što je 3,6 milijardi kWh više nego tokom 2014. godine.

„Ovi rekordi pokazuju da je dobro što se Srbija ne odriče svojih postrojenja na uglj. U dokumentu Strategija razvoja EPS-a itekako računamo na termoblokove. U tom smislu mi smo sve blokove veće od 200 MW instalisane snage prijavili u Nacionalni program za smanjenje emisija, odnosno, prijavili smo ih kao postrojenja na kojima ćemo raditi investiciona ulaganja, kako bi ih prilagodili odredbama regulative o velikim ložištima, a sa konačnim ciljem da ta postrojenja mogu da nastave da rade i posle 2023. godine,“ priča Jovanović napominjući da se za jedan deo blokova, koji su, uglavnom, kapaciteti manje snage od sto megavata rade se analize o mogućnostima njihovog daljeg rada ili povlačenja iz pogona.

Reč je o blokovima starim više od 50 godina, kao što su termoblokovi u TE Kolubara.

„Velike nade polažemo u izgradnju novog termokapaciteta, bloka B3 u Kostolcu snage 350 MW, a u kolubarskom regionu strateško opredeljenje je potenciranje ulaganje u rudarskom sektoru, da bi se pojačala mogućnost proizvodnje i proces homogenizacije uglja. Proces homogenizacije uglja nam je jako bitan da bi mogli da održimo ravnomernu proizvodnju električne energije,“ kaže Jovanović komentarišući da je „to realno da se desi već 2017. godine. Taj projekat je u toku. Termaši u Obrenovcu očekuju puno od realizacije ovog projekta jer, to bi nam dodalo još malo tih MWh u proizvodnji jer, sada, zbog smanjenog kvaliteta uglja često imamo problema u proizvodnji električne energije.“

U EPS-u su, da podsetimo, pravljeni planovi da se pored postojećih termokapaciteta, termoelektrana Nikola Tesla A i B i TE Kolubara A grade dodatni kapaciteti. Priča o izgradnji TE Kolubara B započeta je davnih 70-ih godina prošlog veka, sa realizacijom se krenulo pred raspad SFRJ... projekat gradnje TENT-a B3 je novijeg datuma a oba su iz fioka izvađeni početkom ovog veka. Ali, država i EPS nisu našli strateške partnere za gradnju ovih novih kapaciteta. Pored finansijskih razloga tome je, po nekima, doprinela i dilema da li za ove nove elektrane ima dovoljno dostupnog uglja u Rudarskom basenu Kolubara.

Pitanje je, dakle, koliko ima lignita na površinskim kopovima Kolubare i Kostolca.

„Sada smo u procesu zatvaranja projekata Kolubare B i TENT-a B3. Bar u obliku kako su bili pokrenuti. U EPS-u računamo na mogućnost rada postojećih kapaciteta. Uglja na površinskim kopovima u rudarskim basenima Kolubara i Kostolac postoji još za 50-ak godina eksploatacije - za potrošnju u termoelektranam, s tim što bi kop Drmno u TE KO Kostolac završio svoj radni vek već negde oko 2060. godine, a na površinskim kopovima Kolubare ima značajno više uglja. RB Kolubara ima oko 1,5 milijarde tona uglja koji se može eksploatisati, a to je sa ovakvim nivoom potrošnje dovoljno uglja za još 50 godina eksploatacije,“ kaže Jovanović.

Upozoravajući da je „to za strategiju jedne države veoma malo“ Jovanović ističe da nas

period od 50 godina upozorava da već danas moramo ozbiljno da razmišljamo o zamenskim izvorima energije. Ono što nam i naš zakon i regulative (Srbija je član Energetske zajednice jugoistočne Evrope) nalažu su, pre svega obnovljivi izvori električne energije.

„Namominjem da, ako država želi da ima energetsku nezavisnost u elektrosektoru u svakom trenutku nikada ne sme da zaboravi da svaki izvor obnovljivih izvora električne energije traži rezervu u stabilnim proizvodnim izvorima (kapacitetima),“ izričit je Jovanović upozoravajući na činjenicu da smo „sve više otvoreni ka tržištu, da se nameće zaključak da možemo ozbiljnije količine električne energije povlačiti sa tržišta, koja je, na žalost nas proizvođača, sve jeftinija. Evidentno je da je cena električne energije sve više oborena zbog proizvodnje iz obnovljivih izvora.“

Govoreći o tome koliko će period ovako jeftine električne energije potrajati ukazuje da je evidentno da „dolazi do stagnacije sa obnovljivim izvorima u najjačim evropskim zemljama, koje su prilično i uticale na obaranje cena električne energije baš sa forsiranjem tih izvora. U svakom slučaju, za srpsku elektroprivredu, za šta god da se strateški odlučimo za budućnost, ugalj je nešto što nas čeka kao osnovni izvor još najmanje u narednih 20-ak godina. Teško je jedan sistem sa investicionim kapacitetima kakvi su naši preorjentisati za kratko vreme.“

Jovanović komentariše da su kineski partneri u Kostolcu prilično uticali na to da se evropski proizvođači malo trgnu, i po pitanju cene gradnje i i sektoru ekologije.

„Mi smo do pre nekoliko godina imali ponude od evropskih kompanija za izgradnju termoelektrana po ceni od dva miliona evra po megavatu. Međutim, podsetiću, blok od 350 MW u Kostolcu ugovoren je po ceni od 1,3 miliona evra po megavatu. I to sa svim postrojenjima koje propisuje evropska regulativa za smanjenje gasova sa efektima staklene baste. Kinezi u Kostolcu grade blok sa filterima ispod 30 miligrama i sa desumporizacijom i denitrifikacijom dimnih gasova (smanjenje azotnih oksida, što je prema Direktivi o industrijskim ložištima i Direktivi o velikim ložištima obavezno uvesti). Znači, takav jedan blok će biti u potpunosti ekološki prihvatljiv,“ naglašava Jovanović.

Jovanović, pri tome, ne odbacuje veći ulazak EPS-a u proizvodnju „zelene struje“. Kako kaže: „Mi ćemo sigurno ulagati u obnovljive izvore energije jer moramo doći do tih zacrtanih procenata proizvodnje električne energije iz „zelenih“ izvora ali, to i dalje nikako ne može biti dominantno. Nemam nikakve dileme, ono što se Elektroprivreda Srbije i u strategiji opredelila to su velika ulaganja u smanjenje emisija, u buduće trgovanje SO₂ i stvaranje uslova da ova naša postrojenja mogu da rade bez da nas stalno prozivaju da smo neki veliki zagađivači. Na tome smo, objektivno, puno i uradili poslednjih desetak godina. A radimo i dalje.“

Poznato je da zagovornici bezuslovnog gašenja termokapaciteta Srbiju često porede sa Nemačkom, koja, inače, ima deset puta više kapaciteta u termoblokovima.

„EPS poštuje iste regulative kao i Nemačka. Stalno pominjem da Nemačka ima izgrađeno oko 40.000 MW u termokapacitetima koji sagorevaju ugalj dok Srbija ima 4.000 MW kapaciteta koji troše lignit. Tako da, ako i jedni i drugi primenimo iste nivoe zaštite od zagađenja ne treba da se osetimo naročito prozvani da smo zagađivači,” kategorično tvrdi Jovanović.

U Nemačkoj se grade termoelektrane sa najsavremenijom tehnološkim rešenjima, koje ne zagađuju životnu sredinu. Postavlja se pitanje zašto i Srbija ne bi mogla da, pored već aktuelnog projekta izgradnje TE Kostolac B3, gradi bar još jednu termoelektranu u Kostolcu, gde ima dovoljno uglja za još jednu termoelektranu kapaciteta od oko 1.000 MW instalisane snage.

„Novi potencijalni kop u Kostolcu je lokalitet Dubravica ili Zapadno polje, gde su urađena prethodna istraživanja i elaborati pokazuju da tu postoji negde oko 400 miliona tona prilično eksploabilnog uglja sa značajno većim geološkim količinama. Taj ugalj je sa relativno nižim koeficijentima otkrivke, što znači da je i eksploatacija lakša i jeftinija. Tih 400 miliona tona lignita je jedna fina količina koja bi mogla da snabdeva blok ili blokove velike snage čitav njihov životni vek. Termokapacitet od oko 1.000 MW bi godišnje trošio osam do 10 miliona tona uglja. Dakle, za takvu termoelektranu imamo dovoljno uglja na raspolaganju za 40 do 50 godina rada. Uz to, taj lokalitet je posebno dobar jer se nalazi u okruženju dve reke, Morave i Dunava. Takođe je infrastrukturalno potpuno opremljen za gradnju jedne nove termoelektrane jer se nalazi u blizini već postojećih termokapaciteta, koje su i komunikaciono i na druge načine opremljeni svim potrebnim infrastrukturama,” navodi Jovanović zaključujući da je to jedan vrlo realan investicioni potencijal Srbije.

Ostaje da se vidi koji će modele država forsirati u budućem periodu. Hoće li biti sluha za procenu ovog stručnjaka da bi jedan ovakav kapacitet stabilnog izvora od 1.000 MW Srbiji obezbedio da u narednom period ne bude zavisna od uvoza električne energije.

izvor: balkanmagazin.net